

พระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2509

เป็นปีที่ 21 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะ รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ธนาคาร หมายความว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กรรมการ หมายความว่า กรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ผู้จัดการ หมายความว่า ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เกษตรกร หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพในการทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมและ สาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง การเพาะเห็ด หรือ อาชีพการเกษตรอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้หมายความรวมถึงเกษตรกรตาม กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม [นิยามคำว่า เกษตรกร แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2535]

กลุ่มเกษตรกร หมายความว่า เกษตรกรซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มโดยมีกฎหมายรับรองให้เป็นนิติบุคคลและมีวัตถุประสงค์ ดำเนินการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

สหกรณ์การเกษตร หมายความว่า สหกรณ์ที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร และได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่า ด้วยสหกรณ์ กับให้หมายความรวมถึงสหกรณ์ดังกล่าวที่ได้รวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วย สหกรณ์

รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4⁽¹⁾ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การจัดตั้ง

มาตรา 5 ให้จัดตั้งธนาคารขึ้นเรียกว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และให้ธนาคารนี้เป็นนิติบุคคล

มาตรา 6 ให้ธนาคารมีสำนักงานใหญ่ในจังหวัดพระนครและจะตั้งสาขาหรือตัวแทนขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร เพื่อดำเนินธุรกิจของธนาคารก็ได้

มาตรา 7⁽²⁾ ให้กำหนดทุนเรือนหุ้นของธนาคารไว้สี่พันล้านบาท แบ่งเป็นสี่สิบล้านหุ้น มีมูลค่าหุ้นละหนึ่งร้อยบาท โดยให้ธนาคารขายหุ้นให้แก่กระทรวงการคลัง เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร สถาบันการเงิน หรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของธนาคาร แต่หุ้นที่สถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นถือขึ้น เมื่อรวมกันแล้วจะต้องมีมูลค่าไม่เกินร้อยละสิบของทุนเรือนหุ้นที่ได้ชำระแล้ว

ในระยะเริ่มแรก หุ้นของธนาคารให้ประกอบด้วย

(1) หุ้นที่กระทรวงการคลังและหุ้นที่สหกรณ์เป็นผู้ถือตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการสหกรณ์พุทธศักราช 2486 พ.ศ.2509

(2) หุ้นที่กระทรวงการคลังซื้อในระยะเริ่มแรกสองแสนหุ้น

ให้กระทรวงการคลังซื้อหุ้นเพิ่มเติมอีกเป็นคราว ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 7 ทวิ⁽³⁾ ในกรณีที่ธนาคารมีความจำเป็นต้องเพิ่มทุนเรือนหุ้นให้ธนาคารขอเพิ่มทุนเรือนหุ้นได้อีกเป็นคราว ๆ โดยขออนุมัติคณะรัฐมนตรี

การกำหนดมูลค่าหุ้นและการขายหุ้นเพื่อเพิ่มทุนเรือนหุ้นตามวรรคหนึ่งให้นำมาตรา 7 วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 8 ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น ให้จำกัดเพียงเท่ามูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

หมวด 2

วัตถุประสงค์

มาตรา 9⁽¹⁾ ธนาคารมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตร หรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

มาตรา 10⁽²⁾ ให้ธนาคารมีอำนาจกระทำกิจการภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 9 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) ให้กู้เงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร
- (2) ค้ำประกันเงินกู้ที่บุคคลดังกล่าวใน (1) กู้จากสถาบันการเงินอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของธนาคาร
- (3) จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร
- (4) จัดให้ได้มา ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินสิทธิ ครอบครอง เช่า หรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จำนองหรือรับจำนอง จำนำหรือรับจำนำ ขายหรือจำหน่ายด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์
- (5) รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันมีกำหนด
- (6)⁽³⁾ ให้กู้เงินแก่ผู้ฝากเงินหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ผู้ฝากเงินยินยอมภายในวงเงินที่ฝากไว้กับธนาคาร โดยใช้เงินฝากเป็นประกัน รวมทั้งออกหนังสือค้ำประกันผู้ฝากเงินหรือบุคคลดังกล่าว ภายในวงเงินค้ำประกันซึ่งไม่เกินจำนวนเงินฝาก ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ฝากเงินเป็นธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (7) ออก ซื้อ หรือขายตั๋วเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด รวมทั้งเก็บเงินตามตั๋วเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าว
- (8) มีบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินธุรกิจของธนาคาร
- (9) ซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาล เช่น พันธบัตรหรือตั๋วเงินคลังตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร
- (10) เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการให้กู้เงินหรือการค้ำประกันเงินกู้ และค่าบริการอื่น ๆ
- (11)⁽⁴⁾ เป็นตัวแทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเพื่อเรียกเก็บค่าที่ดิน ค่าชดเชยการลงทุน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือเงินประเภทอื่นตามที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้มอบหมายให้ธนาคารเรียกเก็บจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือเป็นตัวแทนของบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ โดยต้องเป็นไปตามข้อบังคับของธนาคาร
- (12) จัดให้มีการสงเคราะห์ตามสมควรแก่ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้างหรือผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคาร และครอบครัวของบุคคลดังกล่าว
- (13) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร

มาตรา 11 ห้ามมิให้ธนาคารกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ให้กรรมการหรือผู้จัดการ หรือภริยาหรือสามีของกรรมการหรือผู้จัดการ กู้ยืมเงิน
- (2) รับหุ้นของธนาคารเองเป็นประกัน
- (3) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กรรมการ ผู้จัดการ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคาร เป็นค่านายหน้า หรือค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องแต่การกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของธนาคาร ทั้งนี้ นอกจากเงินเดือนและเงินอื่น ๆ ซึ่งพึงจ่ายตามมาตรา 20 มาตรา 26 และตามข้อบังคับของธนาคารที่ออกตามมาตรา 18 (6) และ (8)
- (4)⁽¹⁾ ซื้อหรือมิได้ซื้อซึ่งสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่
 - (ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับผู้จัดการพนักงานและลูกจ้างของธนาคารใช้ประโยชน์ตามสมควร
 - (ข) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้หรือจากการประกันต้นเงินที่จ่ายให้กู้ยืมไปหรือจากการซื้อซึ่งสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารจากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลบรรดาซึ่งสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของธนาคารเนื่องจากการชำระหนี้ การประกันต้นเงินที่จ่ายให้กู้ยืมไป หรือเนื่องจากการที่

ธนาคารได้ซื้อสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารจากการขายทอดตลาด โดยคำสั่งของศาลจะต้องจำหน่ายภายในเก้าปีนับแต่วันที่ซื้อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของธนาคารหรือภายในกำหนดเวลากว่านั้นตามที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับผู้จัดการพนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารใช้ประโยชน์

การจำหน่ายซื้อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวในวรรคก่อน ให้กระทำโดยวิธีขายทอดตลาด หรือโดยวิธีอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรและได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรี

หมวด 3

การกำกับ การควบคุมและการจัดการ

มาตรา 12 รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับ โดยทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคารเพื่อประโยชน์ในการนี้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ธนาคารชี้แจงข้อเท็จจริงแสดงความคิดเห็นหรือทำรายงานเกี่ยวกับกิจการของธนาคาร และมีอำนาจตั้งบุคคลเพื่อตรวจสอบและรายงานกิจการและทรัพย์สินของธนาคาร แต่ไม่ว่าในกรณีใด รัฐมนตรีจะสั่งให้ตรวจสอบหรือรายงานเพื่อทราบ กิจการหรือทรัพย์สินของเอกชนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะที่มีหรือปรากฏอยู่ในธนาคารมิได้

เมื่อรัฐมนตรีได้รับรายงานจากผู้ตรวจสอบแล้ว ถ้าเห็นว่าการดำเนินงานของธนาคารขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีหรืออยู่ในลักษณะอันจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ธนาคารหรือแก่ประโยชน์ของประชาชน รัฐมนตรีมีอำนาจยับยั้งหรือสั่งแก้ไขการดำเนินงานของธนาคารได้

มาตรา 13 ในกรณีที่ธนาคารจะต้องเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการนำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี

มาตรา 14⁽¹⁾ ให้มีคณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการและมีรองประธานกรรมการและกรรมการอื่น ไม่เกินแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และให้ผู้จัดการเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอย่างน้อยต้องมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรีหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์หนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยหนึ่งคน และผู้แทนสหกรณ์การเกษตรผู้ถือหุ้นหนึ่งคน

รองประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง อยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระจะแต่งตั้งให้เป็นรองประธานกรรมการหรือกรรมการอีกก็ได้

มาตรา 15 ผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ หรือกรรมการ

- (1) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของธนาคาร
- (2) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย

- (3) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา 16⁽²⁾ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 14 รองประธานกรรมการและกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 15

เมื่อรองประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นรองประธานกรรมการหรือกรรมการแทน ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนนี้ให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา 17 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าในการประชุมครั้งใดประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ภายใต้บังคับมาตรา 21 (4) มติของที่ประชุมคณะกรรมการ ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 18 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคาร อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) การออกข้อบังคับว่าด้วยหุ้นของธนาคาร
- (2) การออกข้อบังคับว่าด้วยการค้ำประกันเงินกู้ตาม มาตรา 10 (2)
- (3) การออกข้อบังคับว่าด้วยการมอบอำนาจของผู้จัดการให้แก่พนักงานของธนาคารตามมาตรา 23
- (4) การออกข้อบังคับว่าด้วยการให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร กู้เงินธนาคารตามมาตรา 31
- (5) การออกข้อบังคับว่าด้วยการขายหรือขายลดช่วงตัวเงินแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ตามมาตรา 33
- (6) การออกข้อบังคับกำหนดอัตราค่าแห่ง เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่ารับรองและเงินเพิ่มอย่างอื่นสำหรับพนักงานและลูกจ้างของธนาคาร
- (7) การออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเรียกประกันการเลื่อนเงินเดือน การถอดถอน วินัย การสอบสวนและการลงโทษ สำหรับพนักงานและลูกจ้างของธนาคาร
- (8) การออกข้อบังคับว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นผู้จัดการ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคาร และครอบครัวของบุคคลดังกล่าว
- (9) การตั้งสาขาหรือตัวแทนของธนาคาร
- (10) การออกข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกิจอื่น ๆ ของธนาคาร

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

มาตรา 20 ให้ธนาคารมีผู้จัดการหนึ่งคน

ผู้จัดการต้องมีสัญชาติไทย ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 15 มีความรู้หรือความชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับการธนาคาร การเศรษฐกิจ การเกษตรการสหกรณ์หรือกฎหมาย และสามารถทำงานให้แก่ธนาคารได้เต็มเวลา

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้จัดการและกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้จัดการด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ผู้จัดการได้รับเงินเดือน ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่ารับรองหรือเงินเพิ่มอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 21 ผู้จัดการข่มขืนจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ขาดจากสัญชาติไทยหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 15 หรือ

(4) คณะกรรมการให้ออกเพราะหย่อนความสามารถ หรือบกพร่องต่อหน้าที่มีมลทินมัวหมอง หรือทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ มติให้ผู้จัดการออกต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดนอกจากผู้จัดการ การให้ผู้จัดการออกตาม (4) ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา 22 ผู้จัดการมีหน้าที่บริหารกิจการของธนาคารให้เป็นไปตามนโยบายและข้อบังคับของธนาคาร และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของธนาคารทุกตำแหน่ง

ผู้จัดการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของธนาคาร

มาตรา 23 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้จัดการเป็นผู้แทนธนาคารเพื่อการนี้ผู้จัดการจะมอบอำนาจให้พนักงานของธนาคารผู้ใดปฏิบัติกิจการใดแทนก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับของธนาคาร

มาตรา 24 ผู้จัดการมีอำนาจ

(1) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่งหรือเงินเดือน ลงโทษทางวินัย หรือลดถอนพนักงานและลูกจ้างของธนาคาร ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามข้อบังคับของธนาคาร แต่ถ้าเป็นพนักงานตำแหน่งรองผู้จัดการ ที่ปรึกษา หัวหน้าฝ่ายหรือตำแหน่งซึ่งเทียบเท่าต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน

(2) วางระเบียบเกี่ยวกับวิธีดำเนินการของธนาคารและการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างของธนาคาร ทั้งนี้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายหรือข้อบังคับของธนาคาร

มาตรา 25 เมื่อตำแหน่งผู้จัดการว่างลง หรือผู้จัดการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นครั้งคราว ให้รองผู้จัดการเป็นผู้รักษาการแทนหรือทำการแทนผู้จัดการ แต่ถ้าไม่มีรองผู้จัดการ หรือรองผู้จัดการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานของธนาคารคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนหรือทำการแทนผู้จัดการ แล้วแต่กรณี

ให้ผู้รักษาการแทนหรือทำการแทนผู้จัดการมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้จัดการ

มาตรา 26 ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะกรรมการกำหนด

ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ พนักงานและลูกจ้าง อาจได้รับ โบนัสตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 4

การประชุมใหญ่

มาตรา 27⁽¹⁾ ให้มีการประชุมใหญ่สามัญของผู้ถือหุ้นปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปี เพื่อกิจการดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาอนุมัติงบดุล บัญชีกำไรและขาดทุน
- (2) พิจารณาอนุมัติการจัดสรรกำไรสุทธิในปีหนึ่ง ๆ ของธนาคารตามที่คณะกรรมการเสนอ
- (3) พิจารณารายงานกิจการประจำปีของธนาคาร
- (4) พิจารณาตั้งผู้สอบบัญชีประจำปี
- (5) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ

มาตรา 28 คณะกรรมการจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร

มาตรา 29 องค์ประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญ จะต้องประกอบด้วยผู้ถือหุ้นหรือผู้แทนของผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนหุ้นที่มีผู้ถือแล้ว

มาตรา 30 ในการประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดที่เกี่ยวกับระเบียบการประชุม การลงคะแนน และสิทธิในการออกเสียงลงคะแนน มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 5

การให้กู้เงิน

มาตรา 31 การให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรกู้เงินธนาคาร ให้เป็นไปตามข้อบังคับของธนาคาร ในข้อบังคับนั้นให้กำหนดลักษณะของผู้กู้ วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน ระยะเวลาของการชำระเงินกู้จำนวนขั้นสูงของเงินกู้ การให้มีหรือการยกเว้นหลักประกันเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ การชำระหนี้เงินกู้และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 32 สั่งห้ามทรัพย์สินหรือสั่งห้ามทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาใช้เงินกู้จากธนาคารและในเอกสารการกู้ยืมนั้นได้ระบุนำห้ามการโอน จำนอง หรือนำไป ผู้กู้จะ โอน จำนอง หรือนำทรัพย์สินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากธนาคาร

หมวด 6

การจัดหาเงินทุน

มาตรา 33⁽¹⁾ ในการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินงานของธนาคารให้ธนาคารมีอำนาจ

- (1) กู้ยืมเงินตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร
- (2) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
- (3) ขายหรือขายลดช่วงตั๋วเงินแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ตามข้อบังคับของธนาคาร
- (4) รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือบุคคลอื่น

มาตรา 34 จำนวนหนี้สินทั้งหมดของธนาคารตามมาตรา 33 (1) และ (2) ต้องไม่เกินยี่สิบเท่าของจำนวนเงินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว เงินสำรองและกำไรสะสม

ในการคำนวณหนี้สินตามความในวรรคก่อน ถ้าเป็นหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณเป็นเงินตราไทยโดยเทียบจากค่าเสมอภาคของเงินตราสกุลนั้นในวันใช้บังคับสัญญากู้ยืมเงินที่ก่อให้เกิดหนี้สินนั้น

มาตรา 34 ทวิ⁽²⁾ ให้มีกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในธนาคาร เรียกว่ากองทุนที่ดิน เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการให้กู้เงินแก่เกษตรกรเพื่อนำไปจัดหาที่ดินทำกิน พัฒนาที่ดินและประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนตาม กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กองทุนที่ดินประกอบด้วย เงินที่ได้รับจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำมาฝากไว้กับธนาคาร รายได้จากการดำเนินการและเงินจากแหล่งอื่น ๆ

เงินจากกองทุนที่ดินให้ใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนที่ดิน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับหรือมติที่คณะกรรมการกองทุนที่ดินซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ผู้จัดการมีอำนาจหน้าที่บริหารกองทุนที่ดินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง และตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติที่คณะกรรมการกองทุนที่ดินกำหนดตามวรรคสอง และให้นำมาตรา 23 และมาตรา 25 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้จัดการต้องแยกบัญชีและเอกสารเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินอื่นของกองทุนที่ดินออกจากบัญชีและเอกสารเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินอื่นของธนาคาร

หมวด 7
การจัดสรรกำไร

มาตรา 35 กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเพื่อจ่ายโบนัสตามมาตรา 26 ให้โอนเข้าบัญชีกำไรสะสม

มาตรา 36 ห้ามมิให้ธนาคารจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นจากเงินประเภทอื่นนอกจากเงินกำไรสะสม

มาตรา 37 ทุกคราวที่ธนาคารจ่ายเงินปันผล ให้ธนาคารจัดสรรกำไรสะสมไว้เป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินปันผลที่จ่าย

เมื่อเงินสำรองตามวรรคก่อนมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้วหรือมากกว่านั้น ธนาคารจะงดการจัดสรรหรือลดจำนวนเงินที่จะต้องจัดสรรเป็นเงินสำรองก็ได้

หมวด 8
การสอบบัญชีและรายงาน

มาตรา 38 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการสอบบัญชีของธนาคารอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อสอบบัญชีของธนาคารประจำปี ปฏิทินแรก

มาตรา 39⁽¹⁾ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปีให้คณะกรรมการเสนองบดุล บัญชีกำไรและขาดทุน ซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณา และให้คณะกรรมการเสนอรายงานกิจการประจำปีของธนาคารต่อที่ประชุมใหญ่พร้อมกันด้วย

มาตรา 40⁽²⁾ ให้ธนาคารรายงานกิจการประจำปี งบดุล บัญชีกำไรและขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปี รายงานนั้นให้กล่าวถึงผลงานของธนาคารในปีที่ล่วงมาแล้ว คำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของธนาคารและแผนงานที่จะจัดทำในปีต่อไป

หมวด 9
บทเบ็ดเสร็จ

มาตรา 41 ให้ธนาคารได้รับยกเว้นการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

(1) ถ้าธนาคารเกี่ยวข้องกับกิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้มีการจดทะเบียนและนิติกรรม ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเช่นนั้น ให้ธนาคารได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม เพื่อดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 42 ในการชำระบัญชีธนาคาร ให้จ่ายคืนค่าหุ้นแก่ผู้ถือหุ้นอื่นก่อนกระทรวงการคลัง

หมวด 10

บทกำหนดโทษ

มาตรา 43⁽²⁾ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดตามมาตรานี้เป็นความลับผิดอันยอมความได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตรของประเทศ จำเป็นต้องจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเพื่อเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้การเกษตร การให้ความช่วยเหลือเช่นนั้นควรจัดขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านเกษตรกรโดยตรง และในด้านกลุ่มเกษตรกร กับสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ควรอยู่ภายใต้การควบคุมเป็นระบบเดียวกันเพื่อให้ได้ผลมั่นคงและสะดวกในการจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ฉะนั้น จึงสมควรจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้

พระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2519

มาตรา 11 ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งรองประธานกรรมการ และกรรมการตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรี รองประธานกรรมการ และกรรมการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมทั้ง ผู้จัดการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่

มาตรา 12 ความในมาตรา 7 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการเรียกประชุมใหญ่สามัญ การเสนอบุคคล บัญชีกำไรและขาดทุน ต่อที่ประชุมใหญ่ และการเสนอรายงานกิจการประจำปี งบดุล บัญชีกำไรและขาดทุนต่อ คณะรัฐมนตรีซึ่งต้องกระทำภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันหรือหนึ่งร้อยห้าสิบวัน แล้วแต่กรณี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน และเพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติตามมาตรา 27 มาตรา 39 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีรอบปีบัญชีซึ่งมีระยะเวลาระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2520 ขึ้น อีกรอบหนึ่ง

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ การเกษตร พ.ศ. 2509 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว สถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตรของประเทศได้เปลี่ยนแปลงตลอดมา สมควรปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อสามารถให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาการ เกษตรของประเทศได้โดยกว้างขวาง ทั้งในด้านการส่งเสริมอาชีพ การจัดหาที่ดินเพื่อการเกษตร การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และอื่น ๆ ใน การนี้สมควรเพิ่มทุนของธนาคารขึ้นเพื่อให้สนองความต้องการของเกษตรกรในเรื่องสินเชื่อการเกษตรได้โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึง จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525

มาตรา 11 ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งรองประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งในวัน ที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการไปพลางก่อน

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีหน่วยงานของรัฐบางแห่งในขณะนี้ประสงค์ให้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินค่าที่ดิน ค่าชดเชยการลงทุน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือเงินประเภทอื่น แทนหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ เพราะธนาคารมีสาขาขยายอยู่ทั่วไปในประเทศอยู่แล้ว และโดยที่ บทบัญญัติบางประการในกฎหมายปัจจุบันยังไม่เหมาะสม กล่าวคือ ธนาคารจะให้กู้เงินแก่ผู้ฝากเงินซึ่งมิใช่เกษตรกรไม่ได้ เป็นเหตุ ให้มีผู้ฝากเงินกับธนาคารน้อยกว่าที่ควร ซึ่งไม่เป็นการสนับสนุนให้ธนาคารสามารถระดมทุนเพื่อเป็นสินเชื่อสำหรับเกษตรกรได้ เต็มที่ บทบัญญัติเกี่ยวกับการมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 11 (4) ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 11 วรรคสอง จนทำให้ เป็นที่สงสัยว่าธนาคารจะรับที่ดินของลูกหนี้ธนาคารมาประเมินราคาใช้หนี้เงินกู้ได้หรือไม่ และในขณะนี้ธนาคารจึงได้รับยกเว้น ค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายที่ดิน ทำให้การดำเนินธุรกิจต้องมีภาระสูง ทำให้ไม่อาจให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรเกี่ยวกับ ค่าธรรมเนียมในการทำนิติกรรมกับธนาคารได้ แตกต่างกับการทำนิติกรรมกับสหกรณ์อื่น ๆ ผู้ทำนิติกรรมจะได้ยกเว้น ค่าธรรมเนียมในกรณีนี้ด้วย นอกจากนั้นกำหนดเวลาในการประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น กำหนดเวลาเสนองบดุล และกำหนดเวลา รายงานกิจการประจำปีตามกฎหมายปัจจุบันก็กำหนดไว้น้อยเกินไปยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เหมาะสม ยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 กำหนดความหมายของคำว่า เกษตรกร และวัตถุประสงค์ของธนาคารไว้ค่อนข้างจะจำกัด โดยเกษตรกรนั้นหมายความเฉพาะผู้ประกอบการเกษตรโดยตรง และให้เกษตรกรกู้เงินได้เฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพการเกษตรเท่านั้น อีกทั้งเงินทุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามที่กำหนดไว้นั้น ในขณะนี้มีจำนวนไม่เพียงพอทำให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพของเกษตรกรอยู่ในวงจำกัด สมควรที่จะขยายความหมายของคำว่า เกษตรกรให้รวมถึงเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และขยายวัตถุประสงค์ของธนาคารตามพระราชบัญญัตินี้ให้กว้างขึ้น ให้เกษตรกรสามารถกู้เงินไปเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้กับครอบครัวได้ด้วย และแก้ไขในเรื่องการเพิ่มทุนเรือนหุ้นของธนาคารเพื่อให้ธนาคารสามารถให้ความช่วยเหลือในด้านการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรได้มากขึ้น นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สมควรให้มีกองทุนที่ดินขึ้นในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้ผู้จัดการธนาคารเป็นผู้บริหารกองทุนที่ดินตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติที่คณะกรรมการกองทุนที่ดินกำหนด และแยกการดำเนินงานออกต่างหากจากการดำเนินงานตามปกติของธนาคาร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้